ચૌરાસીવૈષ્ણવવાર્તાસંગતિપ્રકાશ

– અસિત શાહ.

દામોદરદાસ હરસાની આદ્ય દીક્ષિત હૈં સોં ઉનકી વાર્તા પ્રથમ આની ઉચિત હી હૈ. ગુરુશિષ્યકો સખ્યસંબંધ, ભગવદ્પરાયણતા નિભાતે ભયે, ઉનકે ચરિત્રમેં સ્પષ્ટ દીસે હૈં, જો શ્રીમહાપ્રભુજી અરુ શ્રીગુસાંઈજી દોઉનકે સંગ ભગવદ્વાર્તા અરુ ગ્રંથરચનામેં ઉનકો સહયોગ હૈ.

તા પાછેં કૃષ્ણદાસ મેઘનકી વાર્તા હૈ. સો યાસોં જો દમલાજીકી ન્યાંઈ ઈનને હૂ દીક્ષા લેયકે શ્રીઆચાર્યજીકો જીવનભર સંગ કીયો હૈ. પરિ દમલાજીસોં ઈનકી કછુ ઉતરતી દશા હૈ સો પ્રસંગનમેં દીસે હૈ.

તા પાછેં દામોદરદાસ સંભરવાલેકી વાર્તા યાસોં હૈ જો ઈનકે માર્ગમેં પ્રવેશમેં કૃષ્ણદાસ મેઘન નિમિત્ત ભયે હૈં. પહેલી બેર શ્રીઆચાર્યજીકોં ખોજવે દક્ષિનમેં જાતી બિરિયાં કૃષ્ણદાસ જબ ઈનસોં મિલે તબ શ્રીઆચાર્યજીકે દર્શનકી આતુરતા ઈનહૂકોં ભઈ. પાછે જબ દૂસરી બેર મિલે તબ ઉનકે પાછે પાછે શ્રીઆચાર્યજીકે સમીપ વે હૂ ચલે આયે !

પદ્મનાભદાસ હૂ સંભરવાલેકી ન્યાંઈ કન્નૌજમેં રહતે. સો શ્રીઆચાર્યજી કન્નૌજ પધારે હતે તબ વે સરન આયે, તાસોં અબ ઉનકી વાર્તા હૈ.

વાકે બાદ રજોબાઈ ક્ષત્રાણીકી વાર્તા યાસોં આઈ હૈ જો જૈસે પદ્મનાભદાસને શ્રીઆચાર્યજીકે ઘરસોં પઠાઈ સામગ્રી ફેરિ દીની તોહૂ શ્રીઆચાર્યજી અપ્રસન્ન ન ભયે તૈસે રજોને તીન બેર શ્રીઆચાર્યજીને ઘી લેન અર્થ વૈષ્ણવ પઠાયો હો તાકોં ખાલી હાથ ફેરિ દીનો તોહૂ રાત્રિકોં શ્રીઆચાર્યજી પ્રસન્નતાસોં વાકી લાઈ સામગ્રી, શ્રાદ્ધ કિયો તા દિના હૂ , મર્યાદા તોડિકે અરોગે.

પરન્તુ કાશીવારે સેઠ પુરુષોત્તમદાસકે ઉહાં શ્રીઆચાર્યજી મર્યાદા રાખની ઉચિત સમુઝિકે શ્રીઠાકુરજીકોં પહલે પંચામૃત કરાઇ પાછે સેવા પહોંચતે. અરુ સેઠ પુરુષોત્તમદાસકી વાર્તા દામોદરદાસ સંભરવાલેકી વાર્તા ઉપર કહિ આયે તાકી સંગતિમેં હૈ. ભીંજે વસ્ત્રકે સંગતેં કોરો વસ્ત્ર ભીંજ જાય તા પ્રકાર સંભરવાલેકે સંગતેં શ્રીઆચાર્યજીકે દર્શનકી આતુરતા ઈનહૂકોં ભઈ; અરુ જબ દર્શનકો અવસર બનિ આયો તબ પરિવારસહિત સરન આયે. સંભરવાલે અરુ સેઠ પુરુષોત્તમદાસ દોઉનને બડે મંડાનસોં રાજરીતિસોં સેવા કરિકેં શ્રીઠાકુરજી રીઝાયે.

પરિ દ્રવ્યપાત્ર જીવ હી સેવા કર પાવે હૈ ઐસો નાહીં યહ જતાયવેકે લિયે અબ રામદાસ સારસ્વત બ્રાહ્મનકી વાર્તા આવે હૈ; જો ઉનકો દ્રવ્યકો અરુ અપરસકો હૂ અહંકાર શ્રીઠાકુરજીને મિટાયો.

અવ્યાવૃત્ત વ્હૈકે રામદાસજીને ઉધારો લિયો ઔર સેવા કીની, સો શ્રીઠાકુરજીને ચુકાય દીને, તામેં પરિશ્રમ ભયો. સો ન હોય તાકે લિયે કહા કરનો સો ગદાધરદાસ કપિલકી વાર્તામેં વર્ણિત હૈ જો ધૈર્ય રાખનો પરિ સેવાકે નિર્વાહાર્થ ઉધારો ન લેનો.

ગદાધરદાસને ભક્તિ દઢ હોઉ ઐસે આશીર્વાદ માધવદાસકોં દીને, સો આશીર્વાદ કૈસે ફલિત ભયો યાકો માધવદાસકી વાર્તામેં વર્ણન હૈ.

અબ અન્ય હૂ વ્યાવૃત્ત વૈષ્ણવનકી વાર્તા આવે હૈં. જા ભાંતિ માધવદાસ શ્રીનવનીતપ્રિયજીકે લાઈક માલા લેનકે તાંઈ દ્રવ્ય કમાઈવે દક્ષિનકોં ગયે તૈસે હી હરિવંસ પાઠક કાસીતેં પટના વ્યૌપારકો જાતે તિનકી વાર્તા હૈ.

તૈસેઈ ગોવિન્દદાસ ભલ્લા હૈ, જો પહલે તો સિપાઈગીરી કરતે, પાછે શ્રીગોવર્ધનનાથજીકી અરુ તા પાછે શ્રીકિસોરાયજીકી પરચારગી કરતે.

જબ શ્રીઠાકુરજીને શ્રીઆચાર્યજીસોં કહ્યો જો તિહારો સેવક મોકોં ખિજાવત હૈ તબ શ્રીઆચાર્યજીને પધારિકે ગોવિન્દદાસ ભલ્લાકોં સમુઝાયે, પરિ વે ન માને, તબ શ્રીઆચાર્યજીને ઉનકી સેવા છુડવાય દીની. અરુ એક અમ્મા ક્ષત્રાણી હી જો શ્રીઠાકુરજીકે કહવેપે શ્રીગુસાંઈજીકે પધારિકે સમુઝાયેતેં રોવતે રહી અરુ સેવા કરન લાગી.

પરિ શ્રીઠાકુરજીહૂ આખરિ બાલક હી તો સહી. સો કબહૂ શ્રીઠાકુરજીકો હૂ સમુઝાવનો પરે હૈ. સો ગજ્જનધાવનકી વાર્તામેં આવે હૈ જો શ્રીઠાકુરજી શ્રીઆચાર્યજીકે સમુઝાયવેતેં અલગ પલંગડીપે પોઢન લાગે.

જૈસે શ્રીઠાકુરજીને સયાને હોઈકે શ્રીઆચાર્યજીકી બાત માની લીની તૈસે શ્રીઆચાર્યજી આપને હૂ કબહૂ શ્રીઠાકુરજીકી બાત માની હૈ. સો નારાયણદાસ બ્રહ્મચારીકી વાર્તામેં પ્રસંગ મિલે હૈ, જો જ્ઞાતિમર્યાદા લાંઘકે હૂ શ્રીઠાકુરજીકે કહવેપે આપને પ્રસાદી ખીર અરોગી. તા દિનાતેં ખીર અનસખડીમેં હોત હૈ.

જૈસે શ્રીઠાકુરજીકી બાત આપને માની ઐસે અપની સેવકની મહાવનકી ક્ષત્રાણીકી બાત હૂ માનિકે આપને વાકોં આપુને ચરણારવિન્દકી સેવા પધરાય દીની.

વા ક્ષત્રાણીકોં ચારિ ભગવત્સ્વરૂપ સ્વયં પ્રાપ્ત ભયે. તામેંતે એક ગજ્જનધાવન અરુ એક નારાયણદાસ બ્રહ્મચારીકિ માથે પધારે સો પ્રકાર તો ઉપર કહિ આયે. એક સ્વરૂપ જીયદાસ સૂરી ક્ષત્રીકિ માથે પધારે સો ઉનકો અરુ ઉનકે સગરે પરિવારકો અંગીકાર કીનો.

ચૌથે સ્વરૂપ દેવા કપૂર ક્ષત્રીકિ માથે પધારે. દેવા કપૂરકો સ્ત્રીસહિત અંગીકાર કરિકે પાછે પુત્રાદિક દૈવી ન હોયવેસોં આપ ઉહાંતે અન્તર્ધાન ભયે અરુ અન્યત્ર ભક્તગૃહમેં પ્રકટ વ્હૈકે સેવા કરવાયે.

અબ કથા અરુ સત્સંગકે અધિકારિનકી દોય વાર્તા હૈં. દિનકર સેઠ ક્ષત્રી શ્રીઆચાર્યજીકે અડેલવાસ પાછે કથાકે મુખ્ય શ્રોતા ભયે.

દિનકરનામવારે અન્ય ભગવદીય દિનકરદાસ વિરહ કરિકે ગદ્યમંત્રકો અનુસંધાન કરતે ભયે પ્રાપ્ત ભયે. તો ભાઈ મુકુન્દદાસ આચાર્યવાક્સુધાકો પાન કરત રહતે અરુ મુકુન્દસાગર ગ્રંથ ભાષામેં કિયે.

મુકુન્દદાસ ચોપડ ખેલિવેકે મિસતેં અન્યમાર્ગીયકો સંગ ટારતે. પરિ પ્રભુદાસ જલોટાકો ઘરહીમેં અન્યમાર્ગીયકો સંગ ભયો. સો ઘર છોડિકૈ શ્રીઆચાર્યજીકે પાસ જાય રહે અરુ ભજનનિર્વાહ કિયે. (ગદાધરદાસને જૈસે ભક્તિ દીની તૈસે પ્રભુદાસને મુક્તિ દીની, સો શ્રીઠાકુરજીકે લાયક સુંદર સામગ્રી મિલિવેપે પ્રસન્ન હોઈકે).

ઉનકી ન્યાંઈ પ્રભુદાસનામવારે અન્ય એક વૈષ્ણવ પ્રભુદાસ ભાટ રેનુકા તીર્થકો સંગ છોડિ ભગવચ્ચરણારવિન્દમેં આઈ દેહ છોડે.

ઉનકો નિન્દક કીરત ચૌધરી વિષ્ણુદૂતનકે મારિવેપે સૂધો ભયો. પરિ પુરુષોત્તમદાસ સ્ત્રી-પુરુષ દોઉનકી માતા તો માલા ઉતરાયવેકી હઠ પકડિ રહી સો સગે સંબંધી અરુ ગામકે હાકિમકે સમુઝાયવેપે હૂ ન માની, સો ક્લેશ કરિ કૂવામેં ગિરિ પરી.

ત્રિપુરદાસ કાયસ્થકો તુરક હાકિમને બંદીખાને દિયે, સો વાકોં વિષ્ણુદૂતનને આયકે માર્યો, જબ વાને ત્રિપુરદાસકોં બેગિ હી છોડિ દીને.

ત્રિપુરદાસકી ન્યાંઈ પૂરણમલ્લ ક્ષત્રી હૂ શ્રીગોવર્ધનનાથજીકી સેવાર્થ ઉદ્યત રહતે. ત્રિપુરદાસ બરસકે બરસ જડાવર પઠાવતે અરુ પૂરણમલ્લને મંદિર સંવરાયો.

પૂરણમલ ક્ષત્રીને શ્રીનાથજીકી આજ્ઞા અરુ શ્રીઆચાર્યજીકી અનુજ્ઞાસોં મન્દિર સંવરાયો તૈસે જાદવેન્દ્રદાસ કુમ્હારને શ્રીગુસાંઈજીકે વચન સુનિકેં એક હી રાત્રિમેં શ્રીગોકુલમેં મન્દિરકી નીમ ખોદી.

વૈષ્ણવ કોમલ હૃદયવારે હોય તાસોં અન્યપે દયા કરનો સહજ હી હૈ. જાદવેન્દ્રદાસને રુદ્રકુંડ પાસ કુંઆ ખોદિ મિષ્ટ જલ સુલભ કિયો તો ગુસાંઈદાસ સારસ્વતને આપુને શ્રીઠાકુરજીકી પ્રેરણાસોં સેવા એક અન્ય સેવાકાંક્ષી વૈષ્ણવકોં પધરાય દીની અરુ આપ દેહત્યાગ કિયો.

માધવભટ્ટ કાશમીરીને એક ગાંવવારેકો મૃત બેટા જીવાયો. પરિ રાત્રિકોં તહાંસોં ગાંવ છોડિ ભાજે તબ ધર્મ રહ્યો.

તાસોં પરોપકાર કરવેમેં બાંસવાડેકે ગોપાલદાસકી ન્યાંઈ ચતુરાઈ ચહિયે. ઉનને અપને ઘર પાસ વિશ્રામસ્થલ બનાયો, જહાં વૈષ્ણવસોં મિલાપ હોય જાતો તો સત્સંગ સિધ્ધ હોય જાતો.

અબ નૌ વાર્તા સાંચોરા બ્રાહ્મન વૈષણવનકી હૈં. તામેં પ્રથમ પદ્મારાવલ સાંચોરા વિશ્રામસ્થલમેં બાંસાવાડેકે ગોપાલદાસસોં મિલે અરુ ઉનકે બતાયેતેં શ્રીઆચાર્યજીકી સરન આઈ કૃતારથ ભયે.

ગુજરાતકે પુરુષોત્તમ જોસી સાંચોરા ઈન પદ્મારાવલકે બેટા કૃષ્ણભટ્ટકે સંગ ભગવદ્વાર્તા કરત ઉજ્જૈનતેં શ્રીગોકુલ આયે તબ કૃષ્ણભટ્ટપે પ્રસન્ન ભયે.

ગુજરાત હી કે અન્ય એક જોસી પરિવારકી વાર્તા અબ આવે હૈ. જગન્નાથ જોસી, નરહરિ જોસી અરુ ઈનકી માતા તીન્યોં કૃપાપાત્ર ભગવદીય ભયે.

ગુજરાતકે રાના વ્યાસ સાંચોરાકે પાસ જગન્નાથ જોસીને પહલે દીક્ષા લીની હી. પરિ શ્રીઆચાર્યજીકી સરન જોસી પહલે આયે, અરુ ગોધરાકે હાકિમસોં રાના વ્યાસકોં ઉનને બચાયે હૂ.

જૈસે રાના વ્યાસને રજપૂતાનીકોં નામ સુનાયકે ભગવદ્સેવાર્થ પ્રવૃત્ત કીની તૈસે ગુજરાતકે રાજનગરકે રામદાસ સાંચોરાને

સ્ત્રીકોં નામ સુનાઈ ભગવદ્સેવામેં પ્રવૃત્ત કીની.

રામદાસકી ન્યાંઈ ગોવિન્દ દુબે સાંચોરા હૂ દ્વારિકામેં શ્રીઆચાર્યજીકી સરન આયે. રામદાસકી ન્યાંઈ ઉનસોં હૂ શ્રીરણછોડજી બોલતે. જગન્નાથ જોસીકી ન્યાંઈ વે હૂ ગુજરાતકે ખેરાલુકે વાસી હતે.

રાજા દુબે – માધો દુબે સાંચોરા હૂ દ્વારિકા હી મેં શ્રીઆચાર્યજીકી સરન આયે.

ઉત્તમશ્લોકદાસ સાંચોરા રાના વ્યાસકી ન્યાંઈ ગુજરાતકે ગોધરાકે વાસી હતે.

ઈશ્વરદાસ દુબે સાંચોરા ઉત્તમશ્લોકદાસકે સંગ હી શ્રીઆચાર્યજીકી સરન આયે અરુ ઈનહૂકો શ્રીગુસાંઈજીને શ્રીનાથજીદ્વાર સેવકનકોં પરોસના કરવેકી સેવા દીની હી.

ઈશ્વરદાસ દુબે સેવકનકોં અપની ગાંઠિતેં ઘૃત અધકીમેં પરોસતે, જાસોં સરીરમેં બલ હોય અરુ સેવા ભલી ભાંતિસોં હોય સકે. સો વાસુદેવદાસ છકડા ઐસે સેવક ભયે જો બલવાન હતે અરુ સદા સેવાર્થ તત્પર રહતે. ઈનકે સરન આયવેમેં કૃષ્ણદાસ મેઘન નિમિત્ત ભયે હૈં.

શ્રીઆચાર્યજીકી ભેટકી મૌહોર સિંહનદતેં અડેલ પહોંચાઈવે લાખકો ગોલા કરિકે વાપે ચંદન ચઢાવત વાસુદેવદાસ બૈરાગીકો ભેષ ધરિકે ચલે. પાછે અડેલ આઈકે ગોલા ફોરિકે ભેટકી મૌહોર શ્રીઆચાર્યજી આગે રાખી. સો શ્રીઆચાર્યજીકોં સુહાઈ નાહીં, જો ભગવદાકારકોં અન્યથા કરનો ઉચિત નાહીં. પરિ દેવીપૂજક બાબા વેનુ, કૃષ્ણદાસ ઘઘરી, યાદવેન્દ્રદાસ ખવાસકોં અંગીકાર કરનાર્થ તો સ્વયં શ્રીઠાકુરજી દેવીકી ન્યાંઈ પ્રકટ ભયે. પાછેં શ્રીઆચાર્યજીને ઠાકુરકી ન્યાંઈ પ્રતિષ્ઠિત કીને.

જગતાનંદ સારસ્વત હૂ અપને ઠાકુર લાલજીકોં તુલસીમેં બૈઠાયે રખતે અરુ નિત્ય એક લોટી પાની ચઢાવતે, સો શ્રીઆચાર્યજી બરજે, જો ઐસે ન કરિયે. પાછેં વાકે ઘર બિરાજી સેવારીતિ સિખાઈ.

આનંદદાસ વિશમ્ભરદાસકી વાર્તા બાબા વેનુકી વાર્તાકી સંગતિમેં હૈ. શ્રીઠાકુરજીને જા ભાંતિ બાબા વેનુ, કૃષ્ણદાસ અરુ યાદવ ખવાસકોં અંગીકાર કરવેકી શ્રીઆચાર્યજીસોં કહી તાહી ભાંતિ ઈનહૂકો અંગીકાર કરવેકી કહી, ક્યોં જો ઈનકોં બડો તાપ હતો.

યા વાર્તાસોં લેકે ગોરજા–સમરાઈકી વાર્તા તાંઈ શ્રીઠાકુરજી સાનુભાવ જતાવતે ઐસે વૈષ્ણવનકી વાર્તા હૈં. આનંદદાસ વિશમ્ભરદાસ ભગવદ્વાર્તા કરતે તામેં શ્રીઠાકુરજીહૂ હુંકારી દેતે. તો અડેલકી એક બ્રાહ્મની આચાર–ક્રિયા–દ્રવ્યમેં સમુઝતી નાહીં અરુ નેત્રનસોં હૂ થોરો દીસતો તો હૂ શ્રીઠાકુરજી વાકી પ્રીતિકે બસ હોઈ પાસ પધારિ રોટી અરોગતે.

એક ક્ષત્રાની પ્રયાગકી હતી તાકી લાડૂકી હાંડી ઉતારિકે શ્રીઠાકુરજી આપુહી લાડૂ લે વાકે દેખતહીમેં અરોગે.

ગોરજા–સમરાઈ સાસ–બહૂકી વાર્તામેં આવે હૈ જો બહૂકે આગે હી નિત્ય શ્રીઠાકુરજી અરોગતે.

શ્રીદામોદરજી ઠાકુરજી બહૂકી પ્રીતિકે બસ ભયે તૈસે કૃષ્ણોદાસીને પ્રીતિસોં શ્રીગુસાંઈજીકો પરિવાર બસ કીનો, સો કૃષ્ણો કહે સો હોઈ.

બુલા મિશ્ર સારસ્વતકો ભગવાન પહલે હી સાનુભાવ જતાયે, સો મુક્તિ તો સિધ્ધ હતી. પરિ ભક્તિ કરિવેકે કાજ વે શ્રીઆચાર્યજીકી સરન આયે.

બુલા મિશ્રને જિજમાનકે આગ્રહ કરિવેપે હૂ વાકી પુત્રકામના જાનિકે વાકોં સંપૂર્ણ પુરાન ન સુનાયો. પરિ રામદાસ મેવાડા પ્રોહિતને જિજમાન મીરાબાઈકે આગે ચુકિકે શ્રીઆચાર્યજીકે કીર્તન ગાયે, સો રસાભાસ ભયો અરુ ગામમેંતેં કુટુંબ લેકે ઉઠિ ચલે.

રામદાસ નામવારે અન્ય એક વૈષ્ણવ રામદાસ ચોહાન રજપૂતકો યાહીસોં એકાંતસેવાકો મનોરથ હતો, સો અકેલે શ્રીનાથજીકી સેવા કરિ લીલામેં ગયે.

રામનામવારે અન્ય એક વૈષ્ણવ રામાનંદ પંડિતકી વાર્તા તા પાછે આવે હૈ.

રામાનંદ બ્રાહ્મન હોયકે શ્રીઆચાર્યજીકે ત્યાગ કરવેપે વિકલ હોઈકે બજારકો હૂ ખાન લાગે. પરિ વિષ્ણુદાસ છીપાને સેવક હોત હી જ્ઞાતિમેં ખાનપાનકો ત્યાગ કિયો અરુ શ્રીગુસાંઈજીકે સંગ ભટ્ટકે યહાં ગયે તહાં હૂ ન ખાયે. અરુ કૃપાબલસોં પ્રતાપ ઐસો જો પંડિત વાદ કરન આવતે તિનકોં પ્રતિઉત્તર દેઈ પૌરીસોં હી વિદા કરિ દેતે.

જીવનદાસ ક્ષત્રીહૂ ઐસે પ્રતાપવારે વૈષ્ણવ હતે જો મેહકો શ્રીઆચાર્યજીકી આન દિવાઈ બરસિવો ટારે, સો

શ્રીઆચાર્યજીકી કૃપાતેં.

ભગવાનદાસ સારસ્વત હૂ શ્રીઆચાર્યજીકે ઐસે કૃપાપાત્ર હતે, સો નિત્ય આપુને ઘરહીમેં શ્રીઆચાર્યજીસોં વાર્તા કરતે.

ભગવાનનામવારે અન્ય એક વૈષ્ણવ ભગવાનદાસ સાંચોરા ભીતરિયા હોઈ સેવા કિયે.

અચ્યુતદાસ સનોઢિયાકે કહવેપે શ્રીગુસાંઈજીને ભગવાનદાસ સાંચોરાકોં, સેવાતેં બાહર કિયે હતે સો, બાંહ પકરિકે ફેરિ સેવામેં રાખે.

અચ્યુતનામવારે હી અચ્યુતદાસ ગૌડ કૃપાપાત્ર ભગવદીય ભયે.

તૈસે હી અચ્યુતદાસ સારસ્વતપે શ્રીઆચાર્યજીકી કૃપા હતી.

અચ્યુતદાસ સારસ્વતકો શ્રીઆચાર્યજી નિત્ય દરસન દેતે સો વે સદા સંયોગરસમેં મગન રહતે. અરુ નારાયણદાસ કાયસ્થકો શ્રીઆચાર્યજીકે દરસનકી આર્તિ બની રહતી. સો ઘરી ઘરીમેં ચાકરસોં કહતે જો હાં અબ શ્રીઆચાર્યજીકે દરસનકોં ચલૂંગો. ઈનકે સરન આઈવેમેં કૃષ્ણદાસ મેઘનસોં મિલાપ હોનો નિમિત્ત ભયો.

નારાયણદાસ ભાટ નારાયણનામવારે અન્ય વૈષ્ણવ ભયે, તિનકી અબ વાર્તા હૈ.

અરુ તા પાછે નારાયણદાસ લુહાણાકી વાર્તા હૈ.

નારાયણદાસ લુહાણાપે જબ બાદશાહ કોપ્યો તબ બંદીખાનેમેં દીનોં અરુ પાંચ હજાર રુપૈયા નિત્ય ભરવેકો બંધાન બાંધ્યો. સો કષ્ટ સહનો પર્યો. કરજ કરિવેસોં મન હૂ શ્રીઠાકુરજીકે સુમિરનમેં ન રહિકે કરજવારેનમેં જાય હૈ. તાસોં સિંહનદકી એક ક્ષત્રાણીકો શ્રીઠાકુરજી ઉધારો કરજ કરિ પકવાન ભોગ ધરિવેકોં બરજે, જો ઐસે ન કરિયે. તાદિનસોં ઉહ કરજ ન કરતી, કાંત્યો સૂત બેચિકે કમાતી તા હી દ્રવ્યસોં ભોગ ધરતી. શ્રીઠાકુરજી ચુપરી રોટી અરોગિકે હૂ પ્રસન્ન રહતે અરુ ક્ષત્રાનીહૂ મનમેં દુઃખ ન કરતી જો પકવાન ન ધર્યો.

દામોદરદાસકી માતા વીરબાઈસોં હૂ સિંહનદકી ક્ષત્રાનીકી ન્યાંઈ શ્રીઠાકુરજી સાનુભાવ હતે. સો જૈસે ક્ષત્રાનીને શ્રીઠાકુરજીકી આજ્ઞા માની તૈસે વીરબાઈને શ્રીઠાકુરજીકી આજ્ઞા માનિકે તત્સુખવિચારસોં પિંડરુમેં સેવા કીની. પરિ મારગકી રીતિસોં સુધ્ધ ભયે પાછે અપરસહૂ કાઢી.

સ્ત્રી-પુરુષ ક્ષત્રી સિંહનદકે હૂ શ્રીઠાકુરજીકી આજ્ઞા માનિકે બરષામેં એક રાત્રિ કોઠરીકિ ભીતર શ્રીઠાકુરજીકે સમીપ ધરતીપે સોયે. પરિ દૂસરે દિનાતેં દ્વારપે છપરા બનવાય બાહર તાકે નીચે સોયે, સો માર્ગકી મર્યાદા રાખિવે કાજ, જો અનોસરમેં લૌકિક દેહવારેનકોં પાસ આવનો આછો નાહીં. સો શ્રીઠાકુરજી સુધ્ધ ભાવ દેખિ અનુભવ જનાવન લાગે.

એક સુતાર અડેલકે હૂ સુધ્ધ ભાવવારે હતે. સો શ્રીઆચાર્યજીકી આજ્ઞા માનિકે ઉનને શ્રીઆચાર્યજીકે પાસ બૈઠિવો છોડિ દીનો અરુ આપુને ઘર રહિકે કામકાજ કરન લાગે. પરિ તઊ વાકી પ્રીતિ ઐસી જો શ્રીઆચાર્યજી એક બાર ઉહાં પધારિ વાકોં દરસન દેયકે ઘરી દોય ઘરી વાર્તા ચર્ચા કરિ આવતે.

એક ક્ષત્રી પૂરબકે હતે વાને આપુને શ્રીઠાકુરજીકી આજ્ઞા પ્રમાન અપને સંગી દૈવી અન્યમાર્ગીય બ્રાહ્મનકે ઘર જાયકે પાક સામગ્રી કીની અરુ વાકે શ્રીઠાકુરજીકે આગે ભોગ ધરિકે આપુને શ્રીઠાકુરજીકોં મનસોં બિનતી કરિ. પાછે મહાપ્રસાદ હૂ લીનો. પરિ માર્ગકી કાનિ રાખિવે સખડી ન કરિકે અનસખડી ધરી.

પૂરબકે ક્ષત્રીકી ન્યાંઈ અબ કિતનીક વાર્તા ઐસે વૈષ્ણવનકી હૈં જો શ્રીઆચાર્યજીકે સમુઝાયવેતેં સરન આઈ કૃતાર્થ ભયે. લઘુ પુરુષોત્તમદાસ ક્ષત્રી પહલે રાજા, સેઠ આદિકે કવિત્ત કરતે સો છોડકે ભગવદ્‌જસ બરનન કરન લાગે. પુરુષોત્તમનામવારે યે ચૌથે વૈષ્ણવ હૈં.

કવિરાજ ભાટ સનોઢિયા આપુને પ્રશ્નકો ઉત્તર શ્રીઆચાર્યજીસોં પાયકે સરન આઈકે ભગવદ્‌લીલા ગાવન લાગે.

ગોપાલદાસ ઈંટોડા ક્ષત્રી હૂ શ્રીઆચાર્યજીકે સમુઝાયવેતેં સરન આયે અરુ ચોખરા ગાન કરિ મગન રહતે.

જનાર્દનદાસ ચોપડા ક્ષત્રી ભગવદીય વાસુદેવદાસ છકડાકે સમુઝાયવેતેં સરન આઈ કૃતારથ ભયે.

અબ કિતનીક વાર્તા ઐસે વૈષ્ણવનકી હૈં જિનકી આધિ અરુ આર્તિ શ્રીઆચાર્યજીકે પ્રતાપબલતેં નિવૃત્ત ભઈ. (પહલે એક નારાયણદાસ લુહાણાકી વાર્તા આય ચુકી હૈ, જામેં ઉનકે સરીરકો રોગ શ્રીઆચાર્યજી દૂરિ કીને હૈં. અરુ મુકુન્દદાસકોં સર્પવિષબાધા ભઈ હતી સો કૃષ્ણદાસ મેઘનને શ્રીઆચાર્યજીકો ચરણામૃત લિવાયો તાસોં દૂર ભઈ. તૈસે હી નારાયનદાસ કાયસ્થને લરિકાકો માર્યો સો શ્રીઆચાર્યજીને દિયો જલ છિરકવેતેં વાકોં સુધિ આઈ. પ્રભુદાસ, રામદાસ આદિકો

સ્વજનમરણકો સોક દૂરિ કરિકે શ્રીઆચાર્યજી સરન લિયે.) ગડૂ સ્વામી સનોઢિયાકો વિરહતાપ ભગવદ્આજ્ઞા પ્રમાન શ્રીઆચાર્યજીકે સરન આયવેતેં નિવૃત્ત ભયો અરુ વે માનસીમેં મગન હોઈ ગયે.

કન્હૈયા શાલ ક્ષત્રી વ્રજકે દરસન કરિ બાવરે વ્હૈ ગયે હતે તિનકોં શ્રીઆચાર્યજી સાવધાન કિયે અરુ હૃદયમેં સ્થિર રસાનુભવકી પાત્રતા દિયે.

નરહરદાસ ગોડિયા બ્રાહ્મનકો જગન્નાથરાયજીકે ઉહાં મનોરથ કરને હતે સો ભગવન્નામ લેવેમેં મન ન હતો. સો શ્રીઆચાર્યજીકી કૃપાતેં મનોરથ બેગે હી પૂરન કરિકે સરન આયે.

નરહરનામવારે અન્ય એક વૈષ્ણવ નરહર સંન્યાસી સ્વામીપદમેં દુઃખી હતે સો છુડવાયકે શ્રીઆચાર્યજી સરન લે કૃતારથ કિયે.

સદુ પાંડેકો પરિવાર પરિ ઐસો વિલક્ષન હૈ જો શ્રીઆચાર્યજી અરુ શ્રીગોવર્ધનનાથજી હૂ કી આર્તિ ટારિકે મનોરથ પૂરન કરે. સો દૂધ આદિ પ્રસાદી કે સીધા-સામગ્રી, ગાય, સેવક; જો જબ જો ચહિયત હતો સો લ્યાય દેતે. ઐસી સેવા કીની.

ગોપાલદાસ જટાધારીકો હૂ જબ શ્રીઆચાર્યજીને જો સેવા દીની સો ઉનને કરી, જો બાગકી, પાનઘરકી, અનોસરમેં પંખાકી, આદિ.

કૃષ્ણદાસ સ્ત્રી-પુરુષકો શ્રીઆચાર્યજીને આયે ગયે વૈષ્ણવકી સેવા દીની જો બહોત કઠિન હૈ. પરિ દ્રવ્યકે સંકોચમેં હૂ ચુકે બિના તન મન ધનસોં ઉનને કીની અરુ શ્રીઆચાર્યજીકો પ્રસન્ન કિયે.

સંતદાસ ચોપડા ક્ષત્રીને હૂ દ્રવ્યકે સંકોચમેં શ્રીઆચાર્યજીકે ગ્રંથકે અનુસાર વિવેકધૈર્યાશ્રયતેં સેવા નિભાઈ પરિ કબહૂ ચુકે નાહીં. સો શ્રીગુસાંઇજી સરાહના કિયે.

સંતદાસકી વાર્તામેં રાજસી સેઠને મહાપ્રસાદકી અવમાનના કરી સો પ્રસંગ આવે હૈ. તાસોં સન્દેહ દૂરિ કરિવે સુંદરદાસ માધોદાસકી વાર્તામેં મહાપ્રસાદકો માહાત્મ્ય જતાયો હૈ.

સુંદરદાસ માધોદાસકી વાર્તામેં જૈસે શ્રીઆચાર્યજીને ગામકે સગરે વૈષ્ણવનકો મહાપ્રસાદકી પાતરિ ધરિ તૈસે બિરજો પટેલને જગન્નાથપુરી લે જાઈકે શ્રીગુસાંઈજી અરુ ગામ ગામકે સબ વૈષ્ણવનકોં આપુ પરોસિકે મહાપ્રસાદ ભોજન કરાયો.

કૃષ્ણભટ્ટકી સહાયતેં શ્રીગુસાંઈજીકી આજ્ઞા પ્રમાન બિરજોકો મનોરથ પૂરન ભયો, પરિ કૃષ્ણભટ્ટકો સ્વામીપદ ન આયો. તાસોં ન ઉનકો બિગાર ભયો ન ઉનકે સંગી વૈષ્ણવનકો. નરોડાવારે ગોપાલદાસ ક્ષત્રી પરન્તુ ઐસે ન હતે. સો દોય જનેનને તીન બેર બિનતી કરી તોહૂ ગોપાલદાસને ઉનકોં શ્રીગુસાંઈજી પાસ નામ ન દિવાઈકે આપુ નામ દેયવેકી ઠાની. સો ઐસો સ્વામીપદ આયેતેં ઉનકે નામ સુનાયે જીવ પુષ્ટિમાર્ગતેં ભ્રષ્ટ ગંગોજવત્ ભયે. તાતેં ભગવદીયનકોં રાજસતાતેં ડરપત રહનો. ગોપાલનામવારે યે ચૌથે વૈષ્ણવ હૈં.

બાદરાયનદાસ પુષ્કરના સ્ત્રી-પુરુષ ઐસે એક વાછવભટ્ટકે સેવક ભયે હતે. પાછે ઉનને શ્રીઆચાર્યજીકી સરન લીની અરુ કૃતાર્થ ભયે.

સૂરદાસહૂ પહલે સ્વામી કહાવતે. પાછે સ્વામીપદ છોડિ શ્રીઆચાર્યજીકી સરન આઈ આપુને સબ સેવકનકો શ્રીઆચાર્યજીકે સેવક કરાયે. (અગારિ ગડૂ સ્વામી, નરહરિ સંન્યાસી અરુ રાના વ્યાસકી વાર્તા હૂ આય ચુકી હૈ, જિનને સ્વામીપદ છોડિ શ્રીઆચાર્યજીસોં દીક્ષા લીની હી.)

પરમાનંદદાસહૂ સ્વામીપદ છોડે અરુ આપુને સેવકનકોહૂ શ્રીઆચાર્યજીકે સેવક કરાયે. જૈસે સૂરદાસકો શ્રીભાગવતકી અનુક્રમણિકા સુનાઈકે શ્રીઆચાર્યજી સાગર બનાઈ દિયે તૈસે પરમાનંદદાસહૂકો ભગવદ્લીલારસસાગર બનાઈ દિયે.

પરમાનંદદાસને બાલલીલા ગાઈ હૈ તૈસે કુંભનદાસને કિશોરલીલાકો ગાન કીનો હૈ.

કૃષ્ણદાસ અધિકારીહૂ ઈન તીન્યોંનકી ન્યાંઈ અષ્ટસખાનમેં હૈ. કૃષ્ણદાસ નામવારે વે ચૌથે વૈષ્ણવ હૈં. ઉનને ભગવદીય ભયે પાછે ભગવદ્ઈચ્છાતેં અધિકારમદમેં શ્રીગુસાંઈજીકો વિપ્રયોગ કરવાયો સો પ્રેતયોનિ પાઈ. પાછે શ્રીગુસાંઈજીને ઉનકી બિનતી સ્વીકારી કૃપા કરિકે પ્રેતયોનિ છુડવાઈ.

તાસોં ગુરુ-શિષ્યમેં ટકરાવ ન હોયકે દમલાજીકી ન્યાંઈ સખ્ય ભયો ચહિયે, જો શ્રીગુસાંઈજીકોં ટોકે સો હૂ શિક્ષા દેન અર્થ. શ્રીગુસાંઈજી હૂ ઉનકી દી ભઈ શિક્ષા માનત ભયે. તાતેં ગુરુ હોય કે શિષ્ય, બડે સો બડે.

શિક્ષાપત્ર-શિક્ષાશ્લોકી-સંગતિપ્રકાશ

- અસિત શાહ.

સો પહલે શિક્ષાપત્રમેં લિખ્યો હૈ જો લૌકિક-વૈદિક કર્મ અનાસ્થયા કરને, નિરુધ્ધવચન વ્હૈ રહનો, મનસોં લીલાભાવન કરનો, કૃષ્ણદર્શનાર્થ ક્લિષ્ટ અરુ ઉદ્વિગ્ન માનસ રહનો, નિરુધ્ધચિત્ત વ્હૈકે સેવા કરની, ભાર્યાદિનમેં અનુરાગ સેવાહેતુક હી રાખનો, કૃષ્ણસેવામેં અત્યાદર રાખનો, કાયા-વાણી-મનસોં શ્રીઆચાર્યજીકો આશ્રય કરનો, સદ્લક્ષણસંપન્ન ભગવદીયકો સત્સંગ કરનો આદિ. સો યહ સગરો ઉપદેશ શિક્ષાશ્લોકીમેં વિકરાલ બહિર્મુખતા દોષ બતાયો હૈ તાસોં બચવેકે તાંઈ અરુ ભાવકે સંરક્ષણાર્થ જાનનો.

દૂસરે શિક્ષાપત્રમેં યહ બતાયો હૈ જો સેવાકે અનવસરમેં બુધ્ધિસોં યશોદોત્સંગલાલિત પ્રભુકો ચિન્તન કરનો, જાસોં નિરોધ સિધ્ધ હોય. સો પ્રભુ કૈસે હૈં યહ બતાનો શિક્ષાશ્લોકીકિ ''સર્વભાવેન સેવ્યઃ સ એવ ગોપીશઃ''કો ભાષ્ય હૈ.

તીસરે શિક્ષાપત્રમેં કહ્યો હૈ જો ભાવ નિધિ હૈ અરુ વાકો રક્ષણ અવશ્ય કિયો ચાહિયે. સો સત્સંગકે વ્યવધાનસોં અગ્નિરૂપ ભગવદ્ભાવ જલરૂપ સંસારકો નાશ કરિ સકે હૈં. કૌન સંગ કરિવે યોગ્ય હૈ વાકો પહલે નિર્ણય કરિકે પાછેં હી વાકો સંગ કરનો. સત્સંગ ન બનિ આવે તબ મૌન રહનો. લૌકિક આસક્તિતેં ડરપત રહનો. યહ નિરૂપણ શિક્ષાશ્લોકીકિ ''ભાવસ્તત્રાપ્યસ્મદીયઃ સર્વસ્વશ્ચ'' શ્લોકાંશકો ભાષ્ય હૈ.

ચૌથે શિક્ષાપત્રમેં લિખ્યો હૈ જો વિરુધ્ધગુણવારે શ્રીપ્રભુજીકે સરનસોં હી સબ ફલસિધ્ધિ હોય હૈ યહ જાનિકે ભગવદ્ધર્મનકોં જાનિકે ચિત્તમેં લોકસંબંધી ક્લેશ ન કરનો. લોકમેં દુઃખ અરુ ક્લેશકોં ભગવદંગીકારકો લક્ષન જાનિકે સત્સંગ અરુ સરનભાવન કરત રહનો. સો યહ શિક્ષાશ્લોકીકિ ''ગોપીશઃ વિધાસ્યતિ અખિલં હિ નઃ'' યા વચનકો ભાષ્ય હૈ.

પાંચવે શિક્ષાપત્રમેં કહ્યો હૈ જો ભગવદ્મિલનાર્થ આર્તિ બનાયે રાખની. અરુ લૌકિકવ્યવહાર યથાકથંચિત્ બનાયે રાખનો. કાહેતેં જો લોકમેં અપકીર્તિકિ ભયસોં બુધ્ધિશૈથિલ્ય આય સકે હૈં. સો શિક્ષાશ્લોકીમેં ''બહિર્મુખા ભવિષ્યથ કથંચન'' કહ્યો હૈ સો બહિર્મુખ હોયવેકો એક પ્રકાર બુધ્ધિશૈથિલ્ય હૈ; સો ન હોય તાકે લિયે યહ નિરૂપણ હૈ.

છઠે શિક્ષાપત્રમેં લિખ્યો હૈ જો સંસાર કૃષ્ણવિસ્મૃતિકો કારણ હૈ તાસોં અનિષ્ટ હૈ. યાકો નિવર્તન પુષ્ટિજીવ સ્વયં ન કર પાવે તો પુત્રકો હિત વિચારિવેવારે પિતાકી ન્યાંઈ પુષ્ટિપ્રભુ સ્વયં કરે હૈં. તાસોં પ્રભુકી સંસારનાશક કૃતિનમેં પ્રભુકો ગુણ માનનો અરુ આપુની દઢ અંગીકૃતિ નિશ્ચય જાનની. સો યહ શિક્ષાશ્લોકીકિ ''વિધાસ્યતિ અખિલં હિ નઃ''કો ભાષ્ય જાનનો.

સાતવે શિક્ષાપત્રમેં લિખ્યો હૈ જો ભાવકોં નિધિરૂપ જાનિકે સેવા-સત્સંગ-ગૃહસ્થી સબ કેવલ ભાવવર્ધનાર્થ હી કરને. ભાવવિરુધ્ધ જો જનાઈ પડે તાકો ત્યાગ હી કિયો ચાહિયે. સો ''ભાવસ્તત્રાપ્યસ્મદીયઃ સર્વસ્વશ્ચૈહિકશ્ચ સઃ પરલોકશ્ચ'' યા શિક્ષાશ્લોકીકિ વચનકો ભાષ્ય હૈ.

આઠવે શિક્ષાપત્રમેં લિખ્યો હૈ જો પ્રભુ જીવકો કલ્યાણ હી કરે હૈં ઐસો વિશ્વાસ રાખનો અરુ પ્રભુમેં દોષ સ્ફુરે સો આપુનો હી દોષ જાનનો. પ્રભુકે મિલનકી આર્તિ રાખની. અન્યાશ્રય મહાન બાધક હૈ સો ન કરનો. યાસોં તદીયનકો સંગ કરત રહનો, નાહીં તો ચિત્ત વિક્ષિપ્ત હોય જાય હૈ. સો યહ નિરૂપણ શિક્ષાશ્લોકીકિ ''ન લૌકિકઃ પ્રભુઃ કૃષ્ણો મનુતે નૈવ લૌકિકમ્, સેવ્ય સ એવ, વિધાસ્યતિ અખિલં હિ નઃ''કો ભાષ્ય હૈ.

નૌવે શિક્ષાપત્રમેં લિખ્યો હૈ જો હૃદયમેં ભગવાનકે પ્રતિ પ્રેમ-આસક્તિ-વ્યસન હોયકે પ્રપંચસ્ફૂર્તિકો નાશ હોય જાનો દુર્લભ હૈ. વામેં ઇન્દ્રિય, વિષય, લૌકિકી મતિ, ભોગ, ઉદ્વેગ, પ્રતિબંધ, દુષ્ટાન્નભક્ષણ, અસમર્પિતભક્ષણ, અસત્સંગ આદિકોં બાધક જાનિકે દુઃસંગત્યાગ, સ્વાચાર્યાશ્રય, સત્સંગ, માર્ગસ્થિતિ, ગુરુસન્નિધિ, વિષયવૈરાગ્ય, પરિતોષ આદિ પૂર્વક ભગવદ્ભજન કરત રહનો જાસોં ફલપ્રાપ્તિ હોય. યામેં શિક્ષાશ્લોકીકિ ''તદા કાલપ્રવાહસ્થા દેહચિત્તાદયોપ્યુત સર્વથા ભક્ષયિષ્યન્તિ યુષ્માનિતિ મર્તિમમ'' અંશકો સમુઝાયકે ''સર્વથા સેવ્ય'' યહ ઉપાય હૂ સમુઝાયો હૈ.

દસવે શિક્ષાપત્રમેં આજ્ઞા કરે હૈં જો વિવિધ આર્તિ હોવે હૈં તિનકોં ભગવદ્દત્ત જાનની. નિજાર્તિ, લૌકિકાર્તિ, સ્વાર્તિ, શરીરાર્તિ, બંધ્વાર્તિ, દેશાર્તિ, સાધનાર્તિ, વૈદિકસાધ્યાર્યાતિ યા સબનકોં દેવેમેં પ્રભુનકો કહા આસય હૈ સો સમુઝિકે આશ્રય ન છોડનો. ચાતકવત્ સ્થિતિ કરની. રોગી હોય સો તીખે ઔષધનકો હૂ ખાય જાય હૈ તૈસે અપને લૌકિકાર્તિ મનમેં ન લાની. યોં વિચારનો જો પ્રભુ સબનકે સખા હૈં સો ભક્તનકે ક્યોં નાહીં હોયંગે ? યહ નિરૂપણ શિક્ષાશ્લોકીકિ ''વિધાસ્યતિ અખિલં હિ નઃ''કો ભાષ્ય હૈ.

ગ્યારહવે શિક્ષાપત્રમેં લિખ્યો હૈ જો જીવકોં ગુણગાન, દુઃખભાવન, દૈન્ય અરુ ત્યાગ અવશ્ય કિયે ચાહિયે. તાસોં શ્રીભાગવતાગાહન, સેવા, દૈન્યભાવન અરુ વિરહભાવન કરનેં. સો સત્સંગસોં સિધ્ધ હોય સકે હૈં. યામેં શિક્ષાશ્લોકીકિ ''સર્વથા સેવ્યઃ''અંશકો સમુઝાયો હૈ.

બારહવે શિક્ષાપત્રમેં શ્રીસ્વામિનીજીકે જલ્પિત વાક્યનકી ભાવના સદા કરત રહની યોં કહી હૈ. સો ''સર્વભાવેન સેવ્યઃ સ એવ ગોપીશઃ'' યા શિક્ષાશ્લોકીકિ વચનાંશકો સમુઝાયો હૈ.

તેરહવે શિક્ષાપત્રમેં કહ્યો હૈ જો કરાલ કાલ આયો હૈ સો સન્મતિકોં છિનમેં હરિ લે હૈ અરુ દુઃસંગકોં સુલભ કરિ દે હૈ; સો મેરી કહા ગતિ હોયગી ? યોં આર્તિ રાખિકેં નિઃસાધન દીનપૈ પ્રભુ દયા કરિહૈં ઐસી આસ રાખિકૈ પ્રભુનકી સરન જાયકે સબ ઠૌરતેં ચિત્તકોં છુડાયકે શ્રીહરિચરિત્ર હૃદયમેં ધારણ કરિકે સત્સંગ કરત રહનો. સો શિક્ષાશ્લોકીકિ ''કાલપ્રવાહસ્થા દેહચિત્તાદયોપ્યુત સર્વથા ભક્ષયિષ્યન્તિ યુષ્માન્ ઇતિ મતિર્મમ'' અરુ ''ગોપીશઃ વિધાસ્યતિ અખિલં હિ નઃ'' વચનકો ભાષ્ય હૈ.

ચૌદહવે શિક્ષાપત્રમેં વૈષ્ણવકે લક્ષન બતાયવે તાંઈ લિખ્યો હૈ જો પ્રભુકે દોઉ ચરનકમલ ચિત્તમેં સ્થાપિત કરને, જિનકે અનુગ્રહસોં સકલ સિધ્ધિ હોયગી. અન્યાશ્રયકો ત્યાગ કરનો. સ્વશરીરાદિમેં અધ્યાસરૂપ દુઃસંગકો હૂ ત્યાગ કરનો. ભગવદીયનસોં મિલિકે સમર્પણકો અનુસંધાન કરત રહનો. શ્રીઆચાર્યજીકે ચરનકમલકો દઢ આશ્રય કરનો. સો શિક્ષાશ્લોકીકિ ''સર્વથા સેવ્યઃ, સ એવ વિધાસ્યતિ અખિલં હિ નઃ'' યા અંશકો વ્યાખ્યાન હૈ.

પંદ્રહવે શિક્ષાપત્રમેં લિખ્યો હૈ જો સદા સદાનંદ પ્રભુનકો સ્મરણ કરત રહનો જાસોં સકલાર્તિવિનાશન છિનમેં હોય જૈહૈં. સો યહ ''ગોપીશઃ વિધાસ્યતિ અખિલં હિ નઃ''યા શિક્ષાશ્લોકીકિ વચનકો આશય સ્ફુટ કીનો હૈ.

સોરહવે શિક્ષાપત્રમેં લિખ્યો હૈ જો પ્રભુ સેવનીય સ્મરણીય કથનીય હૈં. પ્રભુ સર્વકર્તા હોયવેસોં અણુમાત્ર ચિન્તા હૂ જીવકોં ન કરની. પ્રભુ કહા કરિવો ચાહ રહે હૈં સો જાનિ ન પરત હૈં તાસોં ચિત્ત ખિન્ન હોય જાય હૈં. ઐસી ભીતિ લગે હૈં જો કાલબલસોં સત્સંગરહિત અરુ દુઃસંગસહિત હોયવેસોં વિષયાવેશસોં મતિ શ્રીઆચાર્યજીકે આશ્રયસોં ચ્યુત હોયકે કેવલ લૌકિકમેં કહૂં સ્થિત ન હોય જાય. ઐસેમેં સત્સંગ કરિકેં મન ઠિકાને રાખ્યો ચાહિયે. યહ નિરૂપણ શિક્ષાશ્લોકીકિ ''કાલપ્રવાહસ્થા દેહચિત્તાદયોપ્યુત સર્વથા ભક્ષયિષ્યન્તિ'' અરુ ''સર્વથા સેવ્યઃ સ એવ વિધાસ્યતિ અખિલં હિ નઃ'' યા અંશનકો ભાષ્ય હૈ.

સત્રહવે શિક્ષાપત્રમેં લિખ્યો હૈ જો માર્ગમેં દઢ સ્થિતિ કરવે તાંઈ શ્રીઆચાર્યજીકે કહે પ્રમાન ગૃહધનાદિનકોં કૃષ્ણમેં લગાને, વૈરાગ્ય-પરિતોષ-સત્સંગ બનાયે રખને, વિષયભોગ ત્યાગનો, અન્યાશ્રય ત્યાગનો, દુઃસંગસોં મન સિથિલ ન હોયવે દેનો, કાલદોષસોં અવિશ્વાસ ન હોયવે દેનો. વિશ્વાસ હૈ સો હી આશ્રય સિધ્ધ કરિવેવારો હૈ. સો યહ સગરો કાર્ય જીવ આપુ કરિવે સમર્થ ન હોય તાસોં શ્રીઆચાર્યજીકી સરન જાનો અરુ આપકી વાણી વિચારિવેવારે સ્વમાર્ગીયનકોં સંગ કરત રહનો. સો યહ નિરૂપણ શિક્ષાશ્લોકીકિ ''યદા બહિર્મુખાઃ યૂયં ભવિષ્યથ કથંચન તદા કાલપ્રવાહસ્થા દેહચિત્તાદયોપ્યુત સર્વથા ભક્ષયિષ્યન્તિ'' અરુ ''સર્વથા સેવ્યઃ સ એવ વિધાસ્યતિ અખિલં હિ નઃ'' યા અંશનકો ભાષ્ય હૈ.

અઠારહવો શિક્ષાપત્ર વિલક્ષન હૈ. જીવકે સ્વભાવકોં સમુઝાયવે વામેં લિખ્યો હૈ જો કાલકો કાર્ય જાને નાહીં હૈ તાસોં જીવ ભગવત્કાર્યમેં પ્રમાદ અરુ લૌકિક કાર્યનમેં ઉતાવલી કરે હૈ. પરિ કેવલ ઉદરભરણ કરત રહનો ઉચિત નાહીં હૈ. સો નિરાનંદ જાનિ પ્રપંચકોં ભુલાયકે પ્રભુનકોં હૃદયમેં ધારણ કરિકે પ્રભુસેવા ન ફલાર્થ કરની ન ભોગાર્થ ન પ્રતિષ્ઠાપ્રસિધ્ધિકે તાંઈ ન કલ્પિત પ્રકારસોં ન દુર્ભાવપૂર્વક. શ્રીઠાકુરજી-વલ્લભ-વિંલ-વ્રજભક્તનકોં પરમતત્ત્વ જાનને, જો ઈનકે તુલ્ય કોઉ નાહીં. કોઈ શ્રધ્ધાવાન સ્વમાર્ગીય આયકે પૂછે તો વાહૂકોં યહ હી ઉપદેશ દેનો, જાસોં વહ ભગવત્પરાયણ હોવે અરુ પ્રભુ અપનેપે પ્રસન્ન હોય. યામેં શિક્ષાશ્લોકીકિ ''ન લૌકિકઃ પ્રભુઃ કૃષ્ણો મનુતે નૈવ લૌકિકં'' અરુ ''સર્વભાવેન સર્વથા સેવ્યઃ'' યા શ્લોકાંશનકો વ્યાખ્યાન હૈ.

ઉન્નીસવે શિક્ષાપત્રમેં લિખ્યો હૈ જો કરાલ કાલમેં દુઃસંગસોં સત્પુરુષનકી મતિ હૂ નષ્ટ હોવે હૈ. સો સત્સંગ, ભગવદ્દર્શન, વ્રજવાસ સબસોં હોં રહિત હોં તોહૂ શ્રીકૃષ્ણ હી મેરે આશ્રય હૈં. યામેં શિક્ષાશ્લોકીકિ ''વિધાસ્યતિ અખિલં હિ નઃ''કો ભાવ વિસ્તાર કરિકે કહ્યો હૈ.

અબ બીસવે શિક્ષાપત્રમેં સરન આયે જીવકોં કહા કરનો અરુ કહા ન કરનો યહ લિખ્યો હૈ. સરન આયે વાસોં પહલે કિયે

દોષનકી ચિંતા ન કરની, ક્યોં જો ભગવન્નામ અરુ સરન સર્વદોષનિવર્તક હૂ હૈ અરુ સર્વસંપાદનક્ષમ હૈ. સરન આઈવેપે અસજ્જન આપુની નિંદા કરે સો મનમેં ન લાની. બ્રહ્મસંબંધ સરનસોં હૂ અધિક દોષનિવર્તક હૈ. સેવા હૂ દોષ છુડાયવેવારી હૈ. ગુણગાન જ્ઞાનસોં હૂ બલવાન હૈ પ્રભુપ્રાકટ્યમેં પ્રતિબન્ધક દોષનકે નિવારણમેં. વિરહ તો છિનમેં દોષકે સમૂહકો નાશ કરિ દે હૈ. પરિ અવિશ્વાસ જાકોં ભયો તાકી કોઈ ગતિ નાહીં. તાસોં થોડો જાનિવેવારેનકે આપાતસુન્દર વચનનકોં સુનિકે બુધ્ધિ ચલિત ન હોન દેની. સો સેવા-સદાચાર-ધર્મમાર્ગસ્થિતિ અરુ વચનનસોં અવિરુધ્ધ કૃતિ બનાયે રખની. આચાર્યવચનૈકનિષ્ઠા બનાયે રખની. તદીયજનકો સંગ કરત સતત ભાવુક વ્હૈ રહનો, આન સંગકો છાંડ દેનો. યામેં શિક્ષાશ્લોકીકિ ''સેવ્યઃ સ એવ વિધાસ્યતિ અખિલં હિ નઃ''કો આશય સમુઝાયો હૈ.

ઈક્કીસવે શિક્ષાપત્રમેં લિખ્યો હૈ જો સાવધાન રહનો. ક્યોં જો વ્યાવૃત્ત જીવ હોય વાકોં સત્સંગ ન મિલવેપે ભાવ સિથિલ હોયવેપે ઉહ કર્મવત્ ક્રિયા કરિવે લગ જાય હૈ. તામેં હૂ વ્યવહારકે કારણ વિક્ષેપ હોવે હૈં અરુ વ્યવહાર સિધ્ધ ન હોયવેપે તો વિશેષક્ષોભ હોવે હૈ. વ્યવહાર સિધ્ધ ન ભયો તબ ગૃહસ્થી નિભાતે ભયે સેવા કૈસે કરની યહ સોચ હોવે હૈ. સત્સંગતિ અરુ નિવેદનાનુસંધાનકે કારણ દઢબુધ્ધિવારે અવ્યાવૃત્ત જીવકો હૂ સાવધાન રહનો ક્યોં જો સત્સંગસોં પોષણ ન મિલિવેપૈ ભાવ સિથિલ હોય જાય હૈ, અન્યથાવાર્તાશ્રવનસોં ચિત્ત ખિન્ન હોવે હૈ અરુ લોકમેં બડે ભગવદીય હૈં યોં પ્રતિષ્ઠા હોયવેપે દેહવ્યય અરુ લોકનિષ્ઠા હોય સકે હૈં. યામેં શિક્ષાશ્લોકીકિ ''યદા બહિર્મુખા ... યુષ્માન્'' વચનમેં સાવધાન રહિવેકી શ્રીઆચાર્યજીને કહી હૈ સો હી બાત કહી હૈ.

બાઈસવે શિક્ષાપત્રમેં લિખ્યો હૈ જો ભાવ નિધિરૂપ હોયવેસોં વાકો સર્વથા રક્ષન કિયો ચાહિયે. તાસોં ભાવસોં વિરુધ્ધ હોય તાકો ત્યાગ કરિકે ચિત્તમેં લૌકિક ન લાનો. પ્રભુમેં અરુ સત્સંગમેં સ્નેહ રાખનો. સો શિક્ષાશ્લોકીકિ ''ભાવસ્તત્રાપ્યસ્મદીયઃ સર્વસ્વશ્ચ''કો સાર હૈ.

તેઈસવે શિક્ષાપત્રમેં બહિર્મુખતાકી નિવૃત્તિકે પ્રકાર બતાયે હૈં જો સત્સંગ, સેવા, શ્રીભાગવતપાઠ-શ્રવન, નિવેદનકો સ્મરણ, કથા, નામગ્રહણ, શરણભાવન, અષ્ટાક્ષરકીર્તન, પંચાક્ષરસોં તદીયત્વભાવન, વૈરાગ્ય, પરિતોષ, કૃષ્ણસન્નિહિતસ્થિતિ, લૌકિકક્લેશજન્ય ઉદાસીનતા, પુત્રાદિનમેં અનનુરાગ, ગૃહવિત્તાદિનમેં અનાસક્તિ અરુ તદીયનમેં રાગ અવશ્ય કિયે ચાહિયે. પરમદુર્લભ ઐસો કૃષ્ણસેવાનુકૂલ કાલ વૃથા દુઃખમેં ન ખોવનો. સો શિક્ષાશ્લોકીમેં બહિર્મુખતાસોં બચિવેકી કહી હૈ તાહીંકિ લિયે હૈ.

ચોબીસવે શિક્ષાપત્રમેં લિખ્યો હૈ જો સર્પરૂપ કાલ ભક્તિરૂપામૃત પીયો હોય વાકોં ગ્રાસ નાહીં કરિ સકત હૈ. તાસોં કાલકી ચિંતા છોડિકે ભક્તહિતકર્તા નિર્દોષપૂર્ણગુણ પ્રભુકો દોષ કબહૂ મનમેં ન લાનો, દુઃખ હૂ ન કરનો. ભગવદીયનસોં મિલિકે શિક્ષા વિચારત બુધ્ધિકો સન્દેહ દૂરિ કરનો. સો શિક્ષાશ્લોકીકિ ''વિધાસ્યતિ અખિલં હિ નઃ''કો તાત્પર્ય હૈ.

પચીસવે શિક્ષાપત્રમેં લિખ્યો હૈ જો ભક્તિપથપ્રવૃત્તિકો કારણ એક કૃપા હી જાનિ પરે હૈ. કાહેતેં જો શ્રીઆચાર્યજી, શ્રીભાગવત, સર્વાર્થજ્ઞાપક શ્રીસુબોધિની આદિ ગ્રંથ ઇન સબનકે વિદ્યમાન રહતે ભયે હૂ સબ જન ભક્તિ પથપે પ્રવૃત્ત હોતે નાહીં દીસે હૈ. સો યહ નિરૂપણ શિક્ષાશ્લોકીકિ ''વિધાસ્યતિ અખિલં હિ નઃ''કો આશય સ્ફુટ કરે હૈ.

છબ્બીસવે શિક્ષાપત્રમેં દુઃસંગસોં ભાવરક્ષા કરવે તાંઈ લિખ્યો હૈ જો ભગવદ્સ્નેહ ગુપ્ત રાખનો, સ્વમાર્ગીય ભક્તનકે સંસર્ગસોં બઢાનો અરુ ગૃહાદિકમેં મન ન લગાનો. સો તો શિક્ષાશ્લોકીકિ ''ભાવસ્તત્રાપ્યસ્મદીયઃ સર્વસ્વશ્ચ'' અંશકે આશયતયા જાનનો.

સત્તાઈસવે શિક્ષાપત્રમેં હરિવિસ્મારક ૪૦ દોષ ગિનાયે હૈં, જો ધન, ગૃહ, ગૃહાસક્તિ, લોકવેદમેં પ્રતિષ્ઠા, મનકી કર્માદિમેં નિષ્ઠા, સ્વર્ગાદિફલાકાંક્ષા, લૌકિકમેં પરમપ્રીતિ, વિરુધ્ધવિષયેષણા, વિષયાસક્તિ, ભોજન, દેહ-કુલ-વિદ્યાભિમાન, દેહપોષણ, અસત્સંગ, કૃષ્ણાનુચ્છિષ્ટભક્ષણ, નિવેદનાનુસંધાનત્યાગ, શરણવિસ્મૃતિ, દેવાન્તરાશ્રય, દેવાન્તરપ્રાર્થના, ફલાર્થિતા, ભગવદનુસંધાનરહિત લૌકિકી વ્યાવૃત્તિ, ગુરુદ્રોહ, ભગવદીયનસોં સ્વયંકોં અધિક જાનનો, અત્યન્તદેહસામર્થ્ય, ઈન્દ્રિયનકો પોષણ, ગૃહમેં અભિરતિ, ભાર્યાપુત્રાદિમેં મનોગતિ, કૃષ્ણાનુભાવરહિત દેશમેં સતત સ્થિતિ, લોકલાભસોં હર્ષ અરુ અલાભસોં શોકગ્રસ્ત હોનો, સ્વાતુત્ર્યભાવન, જીવસ્વાભાવિક હઠ, અધિકાર, પાપરતિ, દુષ્ટપક્ષપાત, હૃદયક્રૂરતા, અક્ષમા, દીનજનોપેક્ષા. ઈનસોં બચિવેકે તાંઈ કૃષ્ણદાસકોં સાવધાન વ્હૈકે ભગવન્માર્ગમાત્રસ્થિતિ, તન્માર્ગફલાકાંક્ષા, અન્યત્ર વિરક્તિ, કૃષ્ણગુણાસક્તાન્તરાત્મતા, સ્વાચાર્યશરણ, વિશ્વાસ, અખિલ પરિત્યાગ અરુ ભગવદ્દર્શનોત્સુકતા બનાયે રખને

ચહિયે. સો યહ નિરૂપણ શિક્ષાશ્લોકીકિ ''યદા બહિર્મુખા … યુષ્માન્'' અરુ ''સર્વભાવેન … અખિલં હિ નઃ'' અંશનકો ભાષ્ય હૈ.

અઁાઈસવે શિક્ષાપત્રમેં અપની દીનતાકે આવિર્ભાવપૂર્વક પ્રભુકી પ્રાર્થનાકો પ્રકાર લિખ્યો હૈ. સો શિક્ષાશ્લોકીકિ ''સર્વભાવેન સેવ્યઃ સ એવ ગોપીશઃ''કો આશય હૈ.

ઉનતીસવે શિક્ષાપત્રમેં લિખ્યો હૈ જો બુધ્ધિનાશસોં વિનાશ કહ્યો ગયો હૈ યાસોં બુધ્ધિરત્નકો સત્સંગ-કૃષ્ણસ્મરણ-શરણાગતિસોં ગોપ્ય રાખનો. સો નિત્ય સેવા, કથા, સત્સંગ અરુ પ્રસાદકો સેવન કરત રહનો. યામેં શિક્ષાશ્લોકીકિ ''યદા બહિર્મુખા યૂયં … સર્વસ્વશ્ચ''કો હી વિસ્તાર જાનિ પરે હૈ.

તીસવે શિક્ષાપત્રમેં ભક્તિકે છહ સાધન ગિનાયે હૈં, જો કૃષ્ણસન્નિહિત તો દેશ, અરુ સત્સંગહેતુક કાલ, સર્વસ્વ દ્રવ્ય, અભિમાનવર્જિત કર્તા, ગુણલીલાસમન્વિત કૃષ્ણનામરાશિ તો મન્ત્ર અરુ કૃષ્ણસેવા હી કર્મ હૈ. સો સર્વ સત્સંગસોં સિધ્ધ હોવે હૈં. યા સત્સંગમેં હૂ પરન્તુ ચિત્તદોષ ન ઉપજે તાસોં અદૂરે વિપ્રકર્ષે રહનો. યામેં શિક્ષાશ્લોકીકિ ''ભાવસ્તત્રાપ્યસ્મદીયઃ સર્વસ્વશ્ચ''કો આશય સ્ફુટ કીયો દીસે હૈ.

ઇકત્તીસવે શિક્ષાપત્રમેં લિખ્યો હૈ જો આધુનિક જીવનકો પરંપરયા શ્રીઆચાર્યજીદ્વારા પ્રભુને વરણ કીનો હૈ. તાસોં પ્રભુ તો પુષ્ટિસ્થ હૈં પરિ જીવકો હિત આચાર્યોક્ત મર્યાદામેં સ્થિત રહવેમેં હૈ. તાસોં આર્તિ રાખની પરિ પ્રાર્થના ન કરની. સો આર્તિ તો સત્સંગ, નિવેદનાનુસંધાન, શ્રીઆચાર્યવાણીવિચાર અરુ કૃપા હોય તબ હી હોય સકે હૈ. ભગવદીયનકો સંગ દુર્લભ હોય તો સરનભાવન કરત અષ્ટાક્ષર જપને પરિ દુર્જનકે મુખસોં શ્રવન ન કરનો. યામેં શિક્ષાશ્લોકીકિ ''વિધાસ્યતિ અખિલં હિ નઃ''અંશકોં સમુઝાયો હૈ.

બત્તીસવે શિક્ષાપત્રમેં કૈસે હૃદયમેં ભગવદાવેશ નાહીં હોય સકત હૈ સો બતાયો હૈ, જો કામાવિષ્ટ, ક્રોધયુત આદિ. તૈસે હી કૌન ભાંતિકે હૃદયમેં ભગવદાવેશ હોય સો હૂ બતાયો હૈ, જો નિષ્પ્રપંચ, અચંચલ આદિ. યામેં શિક્ષાશ્લોકીમેં બહિર્મુખ અરુ કાલપ્રવાહસ્થ ચિત્તકી બાત કહી હૈ વાકો ભાષ્ય જાનિ પરે હૈ.

તૈતીસવે શિક્ષાપત્રમેં લિખ્યો હૈ જો દૈન્ય ભગવદિચ્છાનુકૂલ્યકો સાધન હૈ પરિ અહંકાર અરુ મદ વાકે વિરોધી હૈ. તાસોં વિનકો પરિત્યાગ કરનો. તૈસે ઇન્દ્રિયનકે દોષ સાધનપરાયણ વ્હૈકે દૂરિ કરને. અન્યાશ્રય અરુ કામલોભાદિદોષનકો પરિતયાગ કરિકે સરનાગત હોય રહનો. સો યહ નિરૂપણ શિક્ષાશ્લોકીમેં બહિર્મુખ કાલપ્રવાહસ્થ ઈન્દ્રિય અરુ અહંકારકી બાત કહી હૈ વાકો ભાષ્ય હૈ.

ચૌતીસવે શિક્ષાપત્રમેં સર્વાત્મભાવ સિધ્ધ હોયવેકે તાંઈ કહા કરનો સો લિખ્યો હૈ, જો દૈન્ય અરુ આર્તિ રાખને, ભગવાનકો સંગ કરનો, દુઃસંગસોં ડરપત રહનો, લૌકિકાભિનિવેશસોં મનકોં બાહર નિકાસનો. વૈરાગ્યસોં કામ, પરિતોષસોં લોભ અરુ દૈન્યસોં ક્રોધકોં બસમેં લાને. સો શિક્ષાશ્લોકીકિ ''ભાવસ્તત્રાપ્યસ્મદીયઃ સર્વસ્વશ્ચ'' વચનકો ભાષ્ય હૈ.

પૈંતીસવે શિક્ષાપત્રમેં લિખ્યો હૈ જો આધિદૈવિકદુષ્ટ જીવ પ્રીતિશૂન્ય અરુ નીરસ હોય સો શ્રવણાદિસોં હૂ તિનકોં સુધાર નાહીં હોય સકત હૈં. તાસોં તિનકોં આસુરી જાનિ ત્યાગને. સો યહ હૂ ''ભાવસ્તત્રાપ્યસ્મદીયઃ સર્વસ્વશ્ચ''કો ભાષ્ય હૈ.

છત્તીસવે શિક્ષાપત્રમેં ચિંતા ન કરિવેકી કહી હૈ, ક્યોં જો ચિંતાતુર ચિત્તમેં ભગવત્સ્થિતિ નાહીં હોત હૈ. સો હરિસરન હોયકે નિવેદનાનુસંધાનાતિરિક્ત ચિંતાનકોં ત્યાગ કરનો. બહિર્મુખ પરિવારજનનકો પ્રતિબંધ હરુવે હરુવે દૂરિ કરનો. યહ હૂ ભાવકે સંરક્ષણાર્થ કહ્યો હૈ.

સડતીસવે શિક્ષાપત્રમેં નિત્ય આપુની નિઃસાધનતાકો ભાવન કરિવેકી કહી હૈ, સો ''વિધાસ્યતિ અખિલં હિ નઃ''કે આસયસોં.

અડતીસવે શિક્ષાપત્રમેં પ્રભુમેં ચિત્ત રાખિવેકે તાંઈ તનુવિત્તજા સેવા, નિવેદનાનુસંધાન, સત્સંગ અરુ દૃઢ વિશ્વાસ રાખિવેકી કહી હૈ. પાખંડમેં મતિ ન જાય અરુ ચિત્ત શુધ્ધ રહે તદર્થ ધર્મમાર્ગપ્રવૃત્તિ કરની. શ્રીઆચાર્યજીમેં દૃઢ વિશ્વાસ રાખનો. સો યહ હૂ કાલપ્રવાહજન્ય બહિર્મુખતાસોં ભાવકે સંરક્ષણાર્થ કહ્યો હૈ.

ઉનચાલીસવે શિક્ષાપત્રમેં લિખ્યો હૈ જો હરિસેવા અરુ વૈષ્ણવસેવા પ્રભુકોં બસ કરિવેકે સાધન જાનને. આદરસોં પૂર્વશ્રુતાર્થાનુસંધાન કરિવેરૂપ સત્સંગદ્વારા પ્રભુમેં ચિત્ત લગાવનો. સો શિક્ષાશ્લોકીકિ ''સર્વથા સેવ્યઃ સ એવ ગોપીશઃ''કો આસય હૈ.

ચાલીસવે શિક્ષાપત્રમેં લિખ્યો હૈ જો ભાવ હોય તબ હી નિઃસાધનતા કામકી, નાહીં તો દોષરૂપા હૈ. સો શિક્ષાશ્લોકીકિ ''ભાવસ્તત્રાપ્યસ્મદીયઃ સર્વસ્વશ્ચ''કો તાત્પર્ય હૈ.

ઇકતાલીસવે શિક્ષાપત્રમેં વૈષ્ણવકોં કૈસે રહનો સો લિખ્યો હૈ. જો લૌકિક કાર્ય હૂ પ્રભુસેવોપયોગાર્થ કરને. વામેં પહલે પ્રભુકો ચિંતન કરનો, લૌકિકકો નાહીં. પ્રભુમેં સુધ્ધ ભાવ રાખનો, તામેં ચાતુર્યકો કામ નાહીં હૈ. પ્રભુ અંતર્યામિ હૈં. અનાસક્ત વ્હૈકે આવશ્યક લૌકિક વ્યય કરનો. લૌકિકસોં ભાવ ઘટિ જાય તાસોં ભાવવર્ધક સત્સંગ સેવાકે તાંઈ કરનો. પ્રભુ પિતાકી ન્યાંઈ જીવકે કલ્યાણકી ચિન્તા કરત હી આયે હૈં તાસોં જીવકો પુનઃ ચિન્તા ન કરની. હરિદર્શનાદિકી આર્તિ રાખત સેવા કરની. સો યહ નિરૂપણ શિક્ષાશ્લોકીકિ ''ભાવસ્તત્રાપ્યસ્મદીયઃ સર્વસ્વશ્ચ'' અરુ ''સર્વથા સેવ્ય સ એવ વિધાસ્યતિ અખિલં હિ નઃ''કો ભાષ્ય હૈ.

સંક્ષેપમેં શિક્ષાશ્લોકીમેં સૂત્રાત્મક રીતિસોં કાલપ્રવાહસોં બચિકે દઢ વિશ્વાસસોં દુર્મતિ અરુ દુર્ભાવસોં બચિકે બહિર્મુખતાસોં બચિકે સેવા-સત્સંગ અવશ્ય કરિવેકી કહી હૈ તાકો હી શિક્ષાપત્રનમેં વિસ્તારસોં ભાષ્ય કરિકે સમુઝાઈ હૈ.

।। બુધ્ધિપ્રેરકકૃષ્ણસ્ય પાદપદ્મં પ્રસીદતુ ।।